

EBEVEYN

Yiannis Brintzoulakis

V. Ntre, MSc, PhD.
Psychiatric Nurse - Health Visitor of Children and Adolescents
"Aghia Sophia" Children's Hospital, Athens, Greece

Ebeveyn

ANAHAAT:

Annelerin rolleri

Annelerin duyguları

Babaların rolü

Babaların duyguları

ÖĞRENME KAZANIMLARI

- Ortakların ASD teşhisi konmuş bir çocuğu olan bir ailede sahip oldukları rolleri anlayın
- Ebeveynlerin duygularını ve yaşanmış deneyimlerini anlamayı geliştirmek
- Bu duyguların nasıl oluştuğunu ve bunlara neyin neden olabileceğini öğrenin
- Olumsuz duyguların üstesinden gelmenin ve yetkinlikler oluşturmanın yolları
-

ÇOCUK YETİŞTİRMEK

"BİR ÇOCUĞU BÜYÜTMEK İÇİN BİR KÖY GEREKİR"
Afrika Kökenli Atasözü

Sizce bu ne anlama geliyor?

Temel olarak, bütün bir insan topluluğunun, bu çocukların güvenli ve sağlıklı bir ortamda deneyimlemeleri ve büyümeleri için çocuklara olumlu bir şekilde katılmaları ve onlarla olumlu etkileşime girmeleri gerektiğini belirtir.
Sizce durum böyle mi?

ÇOCUK YETİŞTİRMEK (ASD ile)

Peki ya ASD'li bir çocuk?
Sizce kaç köyün ASD'li bir çocuk yetiştirilmesi gerekiyor?
Belki çok daha fazlası

Bunun nedeni, ebeveynlerin tipik olarak geliştirmekte olan bir çocuğun fiziksel, duygusal ve bilişsel ihtiyaçlarını karşılamak için belirli bir düzeyde bakım sağlamaları gerektiğidir. Çocuk büyüdükçe, bu seviye azalacaktır.

ASD'li çocukların ebeveynlerinin aksine, bu bakım seviyesinin çocuğun yaşamı boyunca sürdürülmesi gerekebilir.

ASD'li çocukları olan ebeveynler uzun süre için ve bu tek başına son derece olabilir tüm aile için hantal

ASS TEŞHİSİ KONAN ÇOCUĞU OLAN AILELERDE EBEVEYN PSIKOLOJİK DURUMU

ASD'li bir çocuk yetiştirmek :

ASD'li bir çocuğu olan ebeveynlerin sergilendiği gösterilmiştir.

tipik olarak gelişmekte olan çocukları olan ebeveynlerden daha yüksek stres seviyeleri

ASD'li bir çocuğu olan ebeveynlerin, çocuklu ebeveynlere kıyasla bile daha stresli oldukları da doğrudur.

ASD dışında gelişimsel bir bozukluk teşhisi kondu

ASS TEŞHİSİ KONAN ÇOCUĞU OLAN AILELERDE EBEVEYN PSIKOLOJİK DURUMU

ASD'li bir çocuğu olan aileler neden yüksek stres seviyelerine eğilimlidir?

Çalışmalar, bu fenomenin genellikle birbiriyle iç içe geçmiş 3 faktörü göz önünde bulundurarak açıklanabileceğini göstermektedir:

Bozukluğun kendisinin tezahürleri

(davranış, duyuşal konular, iletişim/sosyalleşme...)

Bir aileye zamanında eşlik edebilecek destek sistemleri

(hizmetler, eğitim, toplum...)

Her ailenin yaşam aşaması (çocuğun yaşı)

ASS TEŐHISI KONAN ÇOCUĞU OLAN AILELERDE EBEVEYN PSIKOLOJİK DURUMU

Ebeveyn sıkıntısı üzerine, çoğunlukla küçük yaŐtaki çocukları olan ebeveynler üzerinde yapılan çalışmaların çoğu, ikna edici bir Şekilde Şunları göstermektedir: Çocuğun zorlayıcı davranıŐları ve erimleri, ebeveynlerin refahı ve sağlığı (hem psikolojik hem de fiziksel) zerinde bir etkiye sahiptir. Ailenin nitelik ve nicelik açısından destekleyici sistemlerinin olmayıŐı da her iki ebeveynin de stres düzeyinin yükselmesine neden olabilir.

ASS TEŐHISI KONAN ÇOCUĞU OLAN AILELERDE EBEVEYN PSIKOLOJİK DURUMU

Genel sıkıntı ile iliŐkilendirilebilecek bir baŐka faktör, ailenin yaşam aŐamasıdır (ocuĐun yaşı):

1. "TeŐhis Odyssey" e baŐlayan 2 ila 3 yaŐ arası çocukları olan ebeveynler, aynı zamanda çocuğun geleceği hakkındaki dűŐüncelere atfedilebilecek yüksek düzeyde stres sergilemektedir, aynı zamanda tüm prosedürün zamanına ve etkinliğine (zaman, rehberlik, destek)

2. ASD tanısı alan yetişkin çocukları olan daha büyük yaŐtaki ebeveynler, çocuklarının geleceği ile uğraŐmak zorundadır (ne olacak, ona kim bakacak, iŐ bulabilecek veya evlenebilecek)

Aile üzerindeki etkisi

Ebeveynlerin yaşadığı yaygın zihinsel durumlar ve durumlar:

Şok, inkar, yas, endişe, pişmanlık, depresyon, suçluluk, öfke, üzüntü, tükenme duyguları ASD'li bir çocuğu olan ailelerde görülebilir.

Nadiren çift, fiziksel yorgunluk, ekonomik zorluklar, sosyal dışlanma ve çok sık olarak birlikte paylaşmak için çok az zaman ile karşı karşıya kalabilir.

Yüksek stres seviyeleri, hem yaşam kalitesini hem de tüm paydaşlar arasındaki ilişkileri etkileyerek aileye zarar verebilir.

*Aklınızda bulundurun:

ASD'li bir çocuğu olan çiftlerde daha yüksek boşanma oranları ile ilgili bir çalışma olmasına rağmen,

Bu veriler diğer çalışmalarda çoğaltılmamıştır

İş ortakları nasıl hissediyor?

Bir annenin rolü

Genellikle anneler, çocuklarının yaşamlarında aşağıdaki ayrılmaz rolleri benimsiyor gibi görünmektedir:

Anneler (her çocuğun ihtiyaçlarını karşılar)

Bakıcı (bakım, gözetim)

Eğitimci (terapi seansları sırasında edinilen becerileri pekiştirme)

Ev (sırayla ev tutmak)

Sosyal hizmet uzmanı (uygun hizmetleri bulma ve onlarla iletişim kurma)

Kariyerden fedakarlık etmek (birçok anne kariyerlerini bırakmayı tercih eder)

Bir kariyerin ardından

Çocuklarını savunmak

* Çok yaygın olmasa da, batı toplumlarında birçok baba da bu rolleri üstleniyor gibi görünmektedir.

İŞ ORTAKLARI NASIL HİSSEDIYOR?

Annenin duyguları:

Çoğu çalışma, annelerin yüksek kaygı düzeylerinin (genellikle erkek eşlerinden daha yüksek) olduğunu göstermektedir.

Ama aynı zamanda duygular:

Depresyon (çalışmalar annelerin depresyona daha yatkın olduğunu göstermektedir)

Hayal kırıklığı ve yorgunluk

Sosyal izolasyon

Çocuk tarafından reddedilme

Suçluluk ve yetersizlik

Destek olmadan yalnız

Çok fazla fedakarlık yapmış olmak

İŞ ORTAKLARI NASIL HİSSEDIYOR?

Babanın rolü:
ASD'li ailelerdeki babalar çoğunlukla:
Aile ihtiyaçları için gelir temini ile yükümlüdür

İkincil bakım verme görevlerini eşleriyle paylaşın (genellikle)
Çocuklarının en enerjik aktivitelerine katılırlar (yürüyüşler, fiziksel oyunlar)
Çocuklarını savunmak
Destek ortağı

İŞ ORTAKLARI NASIL HİSSEİYOR?

Babanın duyguları (nihai sonuçları olmayan çok fazla çalışma değil):
Çoğu çalışma, babaların eşlerine kıyasla daha düşük kaygı düzeyleri sergilediklerini, ancak diğer babalarla karşılaştırıldığında daha yüksek düzeylerde olduklarını göstermektedir.

Dahası, babalar da genellikle şunları hissederler:

Bunalımlı

Öfke

Suç

Yetersiz

Devam eden maliyetlerin baskısı

İŞ ORTAKLARI NASIL HISSEDİYOR?

Aklınızda bulundurun

Yüksek kaygı düzeyleri ve ebeveynlerin sergilediği diğer olumsuz duygular, ASD'li bir çocuğu olan tüm ailelerin özel bir özelliği olarak kabul edilemez, ancak izlenebilir:

Bazı aile "düşmanca" hizmetlerinde (yani tanı)

zaman alıcı ve desteksiz)

Destekleyici sistemlerin eksikliği üzerine (devlet hizmetleri,

geniş aile)

Sosyal farkındalık eksikliği üzerine (damgalama, sosyal reddedilme)

Bazı durumlarda bozukluğun spesifik belirtileri üzerine

(duyusal sorunlar, zorlayıcı davranışlar vb.)

Ebeveynler için eğitim modüllerinin eksikliği üzerine

AKILDA TUTULMASI GEREKEN ÖNEMLİ BİLGİLER

Ayrıca yaşanmış deneyimlerdeki cinsiyet farklılıkları şunları da yapabilir:

Ailelerle ilgili çalışmalarda erkek ebeveynlerin yeterince temsil edilmemesi

Bir ebeveynin ailedeki spesifik rolü (çoğunlukla kadınlar ailenin birincil bakıcısıydı)

Çalışmaların çoğu küçük yaşlı çocukları olan aileler üzerinde yapılmıştır.

* Batı toplumlarında son yıllarda daha fazla erkek birincil bakıcı olmayı seçti,

Bu dönüş, çalışmalarda aynı sonuçları çoğaltabilir, böylece bir kişinin nasıl olduğu üzerindeki etkisini gösterebilir.

bakım verme sorumlulukları ile yük olduğunda hisseder

KAYGI DÜZEYLERİNİ VE OLUMSUZ DUYGULARI AZALTMANIN YOLLARI

Araştırmalar, ailelerin günlük yaşamla başa çıkmaya başladıklarını göstermektedir:

Kaliteli ve dikkatli hizmetlere erişim sağlayın

Problem çözmeye odaklanan başa çıkma stratejilerini öğrenin

Çocuklarının daha iyi anlaşılmasıyla birlikte ASD hakkındaki bilgilerini artırın

(psikoeğitim, eğitim modülleri, uygulamalı seminerler)

Duygularını ve deneyimlerini diğer ebeveynlerle paylaşın

İş ortağıyla ilişkileri güçlendirin

Profesyonellerden yardım isteyin

Diğer aile üyelerinin ve hatta arkadaşların katılımını sağlayın

Bibliography

- Hastings RP. Parental stress and behaviour problems of children with developmental disabilities. *J Intellect Disabil Res.* 2002;27(4):149–60.
- Benson RR. The impact of child symptom severity on depressed mood among parents of children with ASD: the mediating role of stress proliferation. *J Autism Dev Disord.* Jul 2006;36(5):685–95.
- Allen, Kelly-Ann & Bowles, Terry & Weber, Linda. (2013). Mothers' and Fathers' Stress Associated with Parenting a Child with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism Insights.* 5. 1-11. 10.4137/AUI.S11094.
- Sigan L. Hartley and Haley M. Schultz. Support Needs of Fathers and Mothers of Children and Adolescents with Autism Spectrum Disorder. *J Autism Dev Disord.* 2015 Jun; 45(6): 1636–1648.
- Di Renzo, Magda & Guerriero, Viviana & Petrillo, Massimiliano & Bianchi di Castelbianco, Federico. (2021). What is Parental Stress Connected to in Families of Children With Autism Spectrum Disorder? Implications for Parents' Interventions. *Journal of Family Issues.* 1-24. 10.1177/0192513X211030735.
- Hastings, Richard & Kovshoff, Hanna & Ward, Nicholas & degli Espinosa, Francesca & Brown, Tony & Remington, Bob. (2005). Systems Analysis of Stress and Positive Perceptions in Mothers and Fathers of Pre-School Children with Autism. *Journal of autism and developmental disorders.* 35. 635-44. 10.1007/s10803-005-0007-8.
- Girli, Alev. Being a Parent of a Child with Autism from Diagnosis to the University Years. *Journal of Education and Training Studies,* v6 n5 p55-64 May 2018
- Lappé, Martine & Lau, Lynette & Dudovitz, Rebecca & Nelson, Bergen & Karp, Elizabeth & Kuo, Alice. (2018). The Diagnostic Odyssey of Autism Spectrum Disorder. *Pediatrics.* 141. S272-S279. 10.1542/peds.2016-4300C.
- G. Reddy, D.L. Fewster, T. Gurayah Parents' voices: experiences and coping as a parent of a child with autism spectrum disorder *South Afr J Occup Ther,* 49 (1) (2019), pp. 43-50, 10.17159/2310-3833/2019/vol49n1a7
- Saccà, A., Cavallini, F., Cavallini, M. C. (2019). Parents of children with autism spectrum disorder: A systematic review. *Journal of Clinical & Developmental Psychology,* 1(3), 30–44.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

TEŞEKKÜRLER!

*ADD HERE THE SPEAKER AND
ORGANIZATION'S CONTACT DETAILS*

